

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ S. R.**, bývajúceho v H., **2/ M. H.**, bývajúcej v H., proti žalovaným **1/ D. R.**, **2/ Z. B.**, obom bývajúcim v H. a zastúpeným Mgr. M. L., advokátom so sídlom v H., **3/ F. R.**, bývajúcemu v P., **o určenie neplatnosti vydedenia**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17 C 122/2009, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. februára 2011 sp. zn. 5 Co 77/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcom 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 3. mája 2010 č.k. 17 C 122/2009-107 určil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú dedičmi po poručiťke T. R., rodenej P., narodennej X. a zomrelej X., naposledy bývajúcej v H.. Trovy konania účastníkom nepriznal. V odôvodnení uviedol, že na základe dokazovania vykonaného v konaní dospel k záveru, že dôvody pre vydedenie žalobcov 1/, 2/, tak ako ich poručiťka uviedla v listine o vydedení spísanej formou notárskej zápisnice notárom JUDr. V. D. pod sp. zn. N 584/95 dňa 17. novembra 1995, neexistovali. V konaní „neboli preukázané také spôsoby života u žalobcov, že zo strany poručiťky bolo nevyhnutné odvrátiť listinou o vydedení situáciu, keď napr. by jej majetok mal pripadnúť takémuto neopomenuteľnému dedičovi, ktorý si dedičstvo nebude vážiť, resp. zdedený majetok chce iba použiť na vedenie svojho neusporiadaného života (napr. hazardné hry, nákup omamných látok a pod.). Podľa názoru súdu ani dlhodobosť a trvalosť neprejavienia opravdivého záujmu nebol preukázaný, pretože takýto dôvod pre vydedenie musí existovať v čase spísania listy o vydedení. Pri spísaní tejto listiny o vydedení takéto dôvody poručiťka nemala“. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 150 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcov a žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 15. februára 2011 sp. zn. 5 Co 77/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdzujúci výrok odôvodnil tým, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.), lebo súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, jeho skutkové zistenia majú oporu vo vykonanom dokazovaní a sú správne právne posúdené. Bol toho názoru, že súd prvého stupňa správne pri posudzovaní správania sa vydedených žalobcov prihliadal aj na celkovú atmosféru v rodine, v ktorej podľa zistení prevládali nepriaznivé vzťahy. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že aj keby žalobcovia boli prejavili záujem o poručiťku, táto záujem nemala; poručiťka žalobcov o pomoc nikdy nežiadala, zrejme aj preto, že jej ju poskytovali žalovaní. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 150 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/, 2/ dovolanie, v ktorom namietali, že postupom odvolacieho súdu tým, že rozhodol vo veci bez pojednávania, im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Ďalej uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na neúplne zistenom skutkovom stave, na nepravdivých výpovediach svedkov a ich nesprávnom hodnotení, z ktorého dôvodu je nesprávne aj právne posúdenie veci odvolacím súdom. Poukázali aj na to, že obsah vyhotovených zápisníc o pojednávaniach pred súdom prvého stupňa verne neodráža priebeh dokazovania na pojednávaniach. Z uvedených dôvodov preto žiadali, aby dovolací súd zrušil rozsudky oboch súdov nižšieho stupňa a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Žalobcovia 1/, 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolanie nie je v danom prípade procesne prípustné, a preto ho navrhli odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok

odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Keďže podané dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, ale takému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné ani takému potvrdzujúcemu rozsudku súdu prvého stupňa, v ktorom súdu prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4, nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodit' z § 238 ods. 1 O.s.p., ani z § 238 ods. 3 O.s.p. Pre úplnosť treba uviesť, že dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných 1/, 2/ nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Dovolanie žalovaných 1/, 2/ by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalovaní 1/, 2/ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Podľa názoru dovolateľov im v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať.

O odňatie možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide v prípade procesného postupu, ktorým súd znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných oprávnení priznaných mu v občianskom súdnom konaní (napr. oprávnenia byť prítomný na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

1. Žalovaní 1/, 2/ namietali, že im bola odňatá možnosť pred súdom konať tým, že odvolací súd prejednal ich odvolanie a meritórne rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

Z vyššie citovaných ustanovení § 214 ods. 1 a 2 O.s.p. vyplýva, že (len) v prípadoch uvedených v § 214 ods.1 O.s.p. je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie, v ostatných prípadoch však môže rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p., bude nariadené odvolacie pojednávanie, rozhoduje odvolací súd.

V danom prípade: a/ odvolací súd dospel k záveru, že netreba zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa nerozhodol bez pojednávania a c/ nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem. Vzhľadom na to nebolo povinnosťou odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Pre úplnosť treba dodať, že účastníci boli riadne upovedomení o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

2. Žalovaní 1/, 2/ ďalej namietali, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že súdy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania. V zmysle § 132 O.s.p. súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Ak aj súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá. Nesprávne hodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné [§ 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.].

3. K tvrdeniu dovolateľov, že súdy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení, dovolací súd uvádza, že nimi tvrdená nesprávnosť (pokiaľ k nej vôbec došlo) by mohla mať povahu nanajvýš tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Pokiaľ súd založí svoje rozhodnutie na neúplných alebo nesprávnych skutkových zisteniach, môže ísť o vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; takáto vada je prípustným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorý ale úspešne možno uplatniť len v procesne prípustnom dovolaní – sama vada tejto povahy prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá.

4. Za nedôvodnú považuje dovolací súd aj námietku dovolateľov týkajúcu sa výhrad voči zneniu zápisníc pred súdom prvého stupňa, tvrdiac, že tieto verne nezachytili priebeh dokazovania, ktoré bolo na pojednávaniach vykonané. Opodstatnenosť tejto námietky z obsahu spisu nevyplýva. Ak mali žalovaní 1/, 2/ výhrady voči vedeniu dokazovania samosudkyňou a ňou zachyteného jeho priebehu do zápisnice, mali možnosť žiadať o protokoláciu tejto skutočnosti v zápisnici o pojednávaní. Ak sa totiž účastník domnieva, že obsah výpovedí a prednesov je v nej zachytený neúplne alebo nesprávne, má právo podať návrh na doplnenie zápisnice, prípade námietky proti jej zneniu (§ 40 ods. 3 O.s.p.); že by tak dovolatelia urobili, z obsahu zápisníc o pojednávaní, ani z iných nimi predložených písomných podaní, vrátane nimi podaného odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa, nevyplýva.

Pokiaľ žalovaní 1/, 2/ namietajú nesprávnosť právneho posúdenia veci súdmi, treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci, v rámci ktorého súd na zistený skutkový stav aplikuje hmotnoprávny alebo procesný predpis, sa nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo (prípadne) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. I keby tvrdenia dovolateľov boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľmi vytykaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru o procesnej neprípustnosti dovolania žalovaných 1/, 2/. Ich mimoriadny opravný prostriedok preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalobcom 1/, 2/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným 1/, 2/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobcom 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. októbra 2011

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková